

BUKU ŔMPAT

$$\begin{array}{r} 29 \\ \times 3 \\ \hline 87 \end{array}$$

$$71 + 16 = 87$$

KIRA
KIRA

SĔKOLAH RĔNDAH

Siri Buku2 Sěkolah DBP Bil. 67

KIRA-KIRA SĚKOLAH RĚNDAH

BUKU IV

Di-těrbitkan oleh
Dewan Bahasa dan Pustaka
Kěměntěrian Pělajaran
Pěrsékutuan Tanah Mělalu
Kuala Lumpur.
1963

Naskhah asal buku ini běrtajok “Primary Arithmetic For Malayans — Book 4 (Federation Series)” kěluaran Pěněrbít Timor Jauh, Singapura, yang tělah di-pinda dan di-těrjěmahkan di-Dewan Bahasa dan Pustaka oleh **Omar Baki bin Ahmad** dan di-sunting oleh **Abdul Hamid bin Hassan**.

Chetakan Pěrtama 1963
(Hak Pěngarang Těrpělihara)

Harga-nya \$2.40

Di-chetak děngan photolithography oleh
S. B. Pěrchetakan Tien Wah (P.T.M.)
Pětaling Jaya.

SA-PATAH KATA

Buku KIRA-KIRA SÉKOLAH RÉNDAH ini ia-lah satu siri baharu untuk pélajaran kira-kira di-sékolah-sékolah rěndah yang bahasa pěngantar-nya bahasa kěbangsaan. Siri ini měngandongi lima buku (Buku II hingga buku VI) untuk di-pakai dalam darjah dua, tiga, émpat, lima dan énam. Untuk darjah satu tělah ada buku lain yang di-namakan BUKU ANGKA, di-térbitkan oleh Dewan Bahasa dan Pustaka juga.

Buku Kira-kira Sékolah Rendah ini di-térjémahkan dari bahasa Inggeris. Dari běberapa siri buku kira-kira yang tělah di-semak oleh Dewan Bahasa dan Pustaka, buku siri ini-lah yang di-dapati paling sésuai di-pandang dari ségi ka'edah dan chara pěngajaran kira-kira zaman sěkarang, sěrta sésuai pula měngikut sukatān pélajaran.

Yang istimewa pada buku ini ia-lah pěnggunaan warna dan gambar-gambar lukisan yang tujuan-nya bukan sahaja untuk měnarek kěsukaan kanak-kanak tětapi juga měmudahkan chara-chara měngajar dan měmpélajari-nya.

Sa-lain dari itu buku ini tidak sahaja měngandongi latehan-latehan tětapi ada pula pěněrangan-pěněrangan yang měmudahkan guru-guru měngajar dan menyěnangkan murid měmahamkan pélajaran-pélajaran itu. Ka'edah yang saperti ini amat kurang těrdapat dalam buku kira-kira yang biasa di-pakai dalam sěkolah-sékolah Mělalu dahulu.

Kějayaan měnggunakan buku ini běrgantong-lah kapada guru-guru. Kapada para guru kami měngharapkan kěrjasama sa-banyak-banyak-nya supaya sudi menyampaikan ka-pada kami hasil pěngalaman měreka měnggunakan buku ini. Dari pěngalaman itu kělak těntu-lah para guru dapat měmbéri fikiran těntang kělémahan-kělémahan yang patut di-pěrbaiki dalam chetakan kědua dan sa-těrus-nya.

Syed Nasir bin Ismail

Pěngaräh

Dewan Bahasa dan Pustaka.

ISI-NYA

	<i>Muka Surat</i>
Měngěnal rumah angka dan nilai-nya .. .	1— 9
Ěmpat Ka'edah Kira-kira: Champor .. .	10—16
Tolak .. .	17—22
Dharab .. .	23—28
Bahagi .. .	29—36
Kira-kira běrso'alan .. .	37—44
Pěchahan	45—74
Waktu	75—77
Kalendar: Bilangan Hari dalam sa-bulan dan sa-tahun	78—79
Timbangan Inggēris; Paun dan Aun .. .	80—88
Timbangan Tanah Mělāyu: Kati dan Tahil ..	89—90
Muatan: Pain, Quat, Gellen	91—93
Gantang dan Chupak	94—96
Angka-angka Roman	97—98
Ukoran Panjang	99—105
Bil	106—108
Ukoran Batu	109—110
Měnggunakan Pěmbaris (Kaki)	111—112
Garisan Lurus, Sudut Těpat, Ěmpatsěgi Bujor ..	113—114
Ěmpatsěgi Bujor dan Tigasěgi Sudut Těpat ..	115—116
Pěchahan Pěrsapuloh	117—118
Měnggunakan Kěrtas Gěraf dan Měmbuat Chorak ..	119—125
Mělipatkan Kěrtas dan Měmbuat Model .. .	126—133
Samukor	134—135
Měngulang Kaji	136—148
Ujian	149—155

ANGKA-ANGKA, SATU-, DUA-, DAN TIGA-RUMAH ANGKA

Kamu tahu, semua nombor-nombor ada-lah tertiada daripada angka-angka ini.

1 2 3 4 5 6 7 8 9 0

Kerbau dalam gambar ini lēbeh kurang tinggi-nya 3 kaki dan panjang-nya 6 kaki. Ada juga satēngah-satēngah kerbau yang tinggi-nya sampai 4 kaki lēbeh dan panjang-nya 8 kaki.

Angka-angka 6, 3, 8 dan 4 itu di-namakan **nombor satu rumah angka**.

1. Angka 6 itu ma'ana-nya 6 'sa'. Angka 3 itu ma'ana-nya 3 'sa'. Apa-kah ma'ana-nya angka 8 dan angka 4 itu?

2. Sēmua angka-angka dari 1 sampai 9 ada-lah di-namakan nombor satu-rumah angka. Chuba bilang dari 1 sampai 9 dan sēbutkan ma'ana tiap-tiap angka itu.

Tandok kerbau itu panjang-nya lēbeh kurang 28 inchi.

Nombor 28 itu pula di-namakan nombor dua-rumah angka. Angka yang di-sabēlah kanan itu lētak-nya dalam rumah 'sa' dan ma'ana-nya 8 'sa'. Angka yang di-sabēlah kiri itu pula tērlētak dalam rumah 'puloh' dan ma'ana-nya 2 'puloh'. Jadi, nombor 28 itu ma'ana-nya 2 'puloh' dan 8 'sa'.

3. Sēmua nombor dari 10 sampai 99 ada-lah di-namakan nombor dua-rumah angka. Chuba bacha nombor-nombor yang di-bawah ini dan sēbutkan apa ma'ana-nya tiap-tiap nombor itu.

72 34 68 45 27 93 16 59 81

4. Sa-jenis kijang boleh bērlari 50 batu sa-jam. Nombor 50 itu tertiada daripada angka 5 dan 0 (sipar). Angka 5 itu ma'ana-nya 5 'puloh' dan angka 0 itu ma'ana-nya kosong 'sa' ia-itū tidak ada nilai dalam rumah 'sa'. Dan angka sipar itu juga mēnunjokkan yang angka lima itu ma'ana-nya 5 'puloh'. Apa-kah ma'ana-nya angka 5 itu jika tidak ada angka 0?

5. Nombor 20, ma'ana-nya 2 'puloh' dan kosong 'sa'. Apakah ma'ana-nya nombor 30, 60, 90, 40, 70, 10 dan 80?

Nombor 275, di-namakan nombor tiga-rumah angka. Angka yang di-sabélah kiri sa-kali itu těrlétk dalam rumah 'ratus'. Jadi, nombor 275 itu ma'ana-nya 2 'ratus', 7 'puloh' dan 5 'sa'. Kita bacha nombor itu "dua ratus tujuh puloh lima".

6. Chuba bacha nombor-nombor tiga-rumah angka di-bawah ini dan sěbutkan apa-kah ma'ana-nya tiap-tiap nombor itu?

923 387 639 462 714 158 841 596

7. Dalam nombor 800 pula, angka 8 itu ma'ana-nya 8 'ratus'. Angka-angka sipar itu měnunjokkan tidak ada nilai 'puloh' dalam rumah 'puloh' dan tidak ada nilai 'sa' dalam rumah 'sa'. Kedua-dua angka sipar itu měnunjokkan angka 8 itu ma'ana-nya 8 'ratus'. Apa-kah pula ma'ana-nya angka 8 itu jika ada satu sahaja angka sipar-nya? Dan apa pula ma'ana-nya jika tidak ada langsung angka sipar-nya?

8. Dalam nombor 507, angka 5 itu ma'ana-nya 5 'ratus', angka 0 itu ma'ana-nya kosong 'puloh', dan angka 7 itu ma'ana-nya 7 'sa'. Bacha nombor-nombor di-bawah ini dan sěbutkan apa ma'ana-nya masing-masing.

700 640 809 900 406 370 108 280

BĚRLATEH MĚNULIS NOMBOR

Kamu tidak akan dapat měmbuat kira-kira děngan sěnang dan bětul jika angka-angka atau nombor yang kamu tulis itu tidak bětul dan těrang sěrta susah di-bacha.

Chuba-lah běrlateh měnulis nombor-nombor ini děngan bětul dan těrang, supaya dapat di-bacha oleh orang lain.

Anak-anak panah itu měnunjokkan dari mana měmulakan měnulis tiap-tiap angka itu.

23 23

↓↑→
45 45

68 68

79 79

↓
10 10

NOMBOR-NOMBOR ĚMPAT-RUMAH ANGKA

1. Nombor 1,000 ia-lah nombor Ěmpat-rumah angka. Nombor itu di-bacha "satu ribu". Ma'ana-nya sama-lah dēngan 10 'ratus'. Chuba bilang saratus-saratus sampai sa-puloh 'ratus'.
2. Rumah-angka yang kēempat di-sabēlah kiri sa-kali itu ia-lah rumah-angka 'ribu'. Angka 1 dalam nombor 1,000 itu ma'ana-nya 1 'ribu'. Apa-kah pula ma'ana-nya angka-angka sipar itu? Apa sēbab kita tuliskan tiga angka sipar kalau kita hēndak mēnulis nombor 1,000?

Buboh koma di-antara angka 1 dēngan angka-angka sipar dalam nombor 1,000 itu. Sēbab kita buboh tanda koma di-antara rumah 'ratus' dēngan rumah 'ribu' itu supaya sēnang kita mēmbacha-nya.

3. Rajah di-bawah ini mēnunjokkan Ěmpat chara mēma'ana-kan nombor 1,000 itu. Chuba-lah bacha ma'ana-ma'ana-nya itu.

1,000 ma'ana-nya	1	ribu,	0	ratus,	0	puloh,	0	sa.
1,000 ma'ana-nya	→	10	ratus,	0	puloh,	0	sa.	
1,000 ma'ana-nya	→	100	puloh,	0	sa.			
1,000 ma'ana-nya	→	1000	sa.					

Dalam 1,000 ada bērpa ratus? bērpa puloh? bērpa sa?

4. Nombor 3,000 ini di-bacha "tiga ribu". Apa-kah ma'ana angka 3,000 itu? Apa sēbab-nya nombor itu ada tiga angka sipar?

Nombor 1,800 ini pula di-bacha "sa-ribu lapan ratus." Ma'ana-nya ia-lah 1 ribu, 8 ratus, kosong puloh, dan kosong sa. Nombor ini boleh juga di-bacha "18 ratus".

5. Nombor 1961 ini boleh di-bacha "sa-ribu sēmbilan ratus ēnam puloh satu" atau "sēmbilan bēlas ratus ēnam puloh satu".

Bacha nombor-nombor di-bawah ini dēngan dua chara di-atas.

1511; 1641; 1786; 1819; 1941; 1957; 1877.

LAGI BĚRKĚNAAN DĚNGAN NOMBOR-NOMBOR ĚMPAT-RUMAH ANGKA

Rajah di-sabělah kanan ini měnunjokkan ma'ana nombor 7,532. Nombor itu di-bacha "tujuh ribu lima ratus tiga puloh dua". Dalam nombor itu ada běrpa ribu? běrpa ratus? běrpa puloh? běrpa sa?

Bacha nombor-nombor dalam soalan 1 dan 2 di-bawah ini.

Nombor yang pěrtama itu ia-lah, "ěmpat ribu lapan puloh ěnam". Angka sipar itu měnunjokkan tidak ada nilai ratus dalam rumah "ratus".

Bacha nombor yang kedua pula, ia-itu "lapan ribu sěm-bilan". Apa-kah ma'ana-nya angka-angka sipar itu?

1. 4,086 8,009 2,193 8,654 9,789
2. 4,276 3,800 5,027 8,105 7,004

3. Bacha nombor yang pěrtama dalam rajah yang di-sabělah kanan ini. Apa-kah ma'ana-nya angka 6 dalam nombor itu? bagitu juga angka 8, angka 5 dan angka 2?

4. Apa-kah ma'ana-nya angka 2 dalam nombor 8,526? dalam nombor 5,268? dalam nombor 2,685?

5. Dalam tiap-tiap satu daripada ěmpat nombor itu chuba sěbutkan apa-kah ma'ana-nya angka 5 itu? angka 6? angka 8?

Bacha, dan sěbutkan ma'ana-nya tiap-tiap nombor di-bawah ini.

6. 7,936 3,841 9,400 185 517
7. 8,052 360 6,708 4,003 5,270

8. Che'gu těriakkan nombor-nombor dalam soalan di-atas dan kamu tulis dalam buku.

7,000
500
30
2
<u>7,532</u>

rumah angka ribu

rumah angka ratus

rumah angka puloh

rumah angka sa

6,852
8,526
5,268
2,685

MĒNULIS, MĒMBACHA RINGGIT DAN SEN

Kamu tahu bahawa 100 sen itu sama dengan \$1.00. Wang yang jumlah-nya kurang daripada 100 sen boleh juga di-tulis dengan menggunakan tanda ringgit dan titek atau tanda sen-nya.

Mithal-nya, sēmbilan puloh lapan sen boleh di-tulis saperti ini; \$.98 atau 98 sen.

Tuliskan jumlah wang di-bawah ini dengan angka mengikut dua chara di-atas.

1. Tujuh puloh sen	2. Ěmpat puloh sen	3. Lapan sen
4. Dua bēlas sen	5. Lima puloh sen	6. Ěnam sen

Nombor yang pertama di-sabélah kanan ini di-bacha “empat ringgit lima sen”. Nombor yang kedua itu di-bacha “lima sen”. Angka-angka sipar dalam kedua-dua nombor itu perlu di-tulis kérana mesti-lah sēntiasa ada dua rumah angka sen apabila ménuliskan jumlah wang dengan menggunakan tanda ringgit dan titek.

Jikalau jumlah wang itu gēnap tidak ada sen-nya, buboh-lah tanda ringgit-nya, kamu boleh ménuliskan angka-angka sipar dan tanda sen-nya	\$25
atau pun tidak. Dua puloh lima ringgit boleh di-tulis dengan dua chara kedua-dua-nya di-bacha “dua puloh lima ringgit”.	\$25.00

Bacha nombor-nombor ini:

7.	\$07	\$10.40	\$38	\$78	\$4,701
8.	\$7.08	\$496	\$3,968	\$3.50	\$37.00
9.	\$14.96	\$342.06	\$19.00	\$8.00	\$08

Tulis nombor-nombor di-bawah ini dengan angka. Jangan lupa ménuliskan tanda ringgit dan titek sen-nya.

10. Ěnam ringgit Ěmpat puloh dua sen.
11. Tiga ratus lapan puloh sēmbilan ringgit.
12. Lima puloh tiga ringgit tujoh sen.
13. Lapan bēlas ringgit.

LAGI MĚMAHAMKAN NOMBOR

1. Bacha nombor-nombor ini. Sěbutkan běrappa ribu, běrappa ratus dan běrappa sa ada dalam tiap-tiap nombor itu.

a.	9,423	867	605	8,004	314
b.	6,040	308	920	4,802	917

2. Salin sěmua nombor dalam Soalan **b** di-atas, susun běrderet ka-bawah. Jangan lupa angka "sa" hěndak-lah bětul-bětul di-bawah rumah "sa", angka "puloh" di-bawah rumah "puloh", angka "ratus" di-bawah rumah "ratus" dan angka "ribu" di-bawah rumah "ribu".

3. Bacha nombor-nombor di-bawah ini. Sěbutkan nombor yang banyak sa-kali nilai wang-nya dalam Soalan **a**; dalam barisan **b** pula sěbutkan nombor yang sadikit sa-kali nilai wang-nya antara kedua-dua soalan **a** dan **b** itu.

a.	\$8.42	\$16.50	\$149.20	\$780
b.	\$8.02	\$165.47	\$1862	\$1,870

4. Salin sěmua nombor dalam Soalan **b** di-atas. Tuliskan měngikut těrtib nilai-nya masing-masing mulakan děngan nombor yang banyak sa-kali nilai wang-nya.

5. Sěbutkan apa-kah ma'ana-nya angka-angka sipar dalam nombor-nombor di-bawah ini:—

307 4062 3250

6. Tuliskan nombor-nombor soalan 5 di-atas děngan tidak měmasokkan angka sipar-nya. Běrappa-kah jadi-nya nombor-nombor itu?

7. Di-antara nombor-nombor di-bawah ini nombor manakah yang banyak sa-kali nilai wang-nya?

\$6.54 \$654 \$652.98

8. Sěbutkan apa-kah ma'ana-nya angka-angka sipar dalam nombor-nombor ini.

703 2,082 950 3,006

9. Běrappa ringgit-kah jadi-nya, kalau di-buangkan angka sipar dalam nombor \$60.75 ini?